

Nr 1231

Av herr Sjöholm, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 126,
med förslag till lag om kommunalt partistöd.

Demokratin känner och erkänner endast en form för ekonomiskt stöd åt politisk propaganda: den som innesluter ett frivilligt åtagande att främja idéer och ideal och i konsekvens därmed en önskan att se dessa förverkligade i politiska beslut. Varje inslag av tvång utmynnande i att den enskilde förmås stödja meningsriktningar och principer för samhällets uppbyggnad och funktionssätt som hon eller han icke sympatiserar med eller direkt ogillar är givetvis oförenligt med en sund demokrati. Detta är förvisso en av de mest elementära demokratiska grundsatserna. Förslaget om kommunalt partistöd våldför sig på denna grundsats.

Politiska partier är sammanslutningar av människor med likartad uppfattning i politiska frågor. Deras gemensamma ambition är att främja partiets politik, och däri ligger i de flesta fall ett avståndstagande från andra partiers uppfattningar. Det är naturligtvis demokratin främmande att ett partis medlemmar och sympatisörer skall kunna förmås att stödja uppfattningar och program som de med stor övertygelse motarbetar. Detta gäller över hela det politiska fältet. Särskilt utmanande blir ett dyikt tvång när det drabbar ett parti som enbart utsätts för tvångsmetodens negativa effekt och som sålunda till ingen del kompenseras genom dess ekonomiskt positiva verkningar. För närvarande är KDS det bästa exemplet på den reella innebörden av det övergrepp som ett kommunalt partistöd — liksom naturligtvis det statliga partistödet — innebär. I de flesta kommuner saknar KDS representation i fullmäktigeförsamlingarna. KDS:arna i dessa kommuner skall sålunda med lagstiftningsmakt tvingas betala till politisk propaganda till förmån för alla andra partier än sitt eget. Det torde vara helt ogörligt att infoga detta i ett system som kan karaktäriseras som demokratiskt. KDS-anshängarnas skattepengar skall sålunda tagas i anspråk i en politisk propaganda riktad till stor del mot KDS. KDS skall tillintetgöras med hjälp av medel som KDS-anshängarna själva består. Man behöver inte för att i upprördhet uppresa sig mot detta hysa sympatier för KDS — vad som fordras är enbart respekt för demokratin.

Nu menar åtskilliga politiska företrädare som ger sin anslutning till förslaget om kommunalt partistöd att det i princip inte är mera förkastligt att exempelvis KDS:are får betala till övriga politiska partier än att pacifister tvingas betala till försvarsmakten, idrottshatare till idrottsrörelsen och

kulturfiender till kulturella ändamål — allt genom den skatt de tvingas erlägga och på grund av beslut i riksdag eller kommunala församlingar. Denna parallell vilar emellertid på en ofullständig genomlysning av problemställningen — det föreligger i själva verket inget sådant parallellförhållande. Det är helt klart att alla har att i god demokratisk ordning ställa sig de beslut till efterrättelse som fattats i de beslutande församlingarna. I detta stadium finns ingen återvändo. Men partistödet sätter in sin effekt ett stadium dessförinnan: det påverkar sammansättningen av just de beslutande församlingar, vilkas vota blir bindande för den enskilde. Det är just därför det borde vara ur demokratisk synpunkt omöjligt att tillskapa ett system som innebär att man använder pacifistens skattepengar till propaganda i en valrörelse för kandidater som, om de blir valda, kommer att arbeta för höjda försvarsanslag. Det är på detta stadium partistödspengar na griper in. Just för att besluten blir bindande för den enskilde skattebetalaren skall ingen del av hans inkomster kunna användas till annat än frivilligt understöd åt de krafter från vilka han förväntar ett beslutsfattande efter egen önskan och i överensstämmelse med egen övertygelse. Allt annat är övergrepp på demokratins grundläggande principer.

Det statliga partistödet uppgår till i runt tal 24 miljoner kronor årligen. Det sammanlagda kommunala partistödet torde icke oväsentligt komma att överstiga denna summa. Det är närmast groteskt att dessa väldiga belopp skall anses nödvändiga för demokratins fortbestånd. Demokratins genombrott och säkra etablering i vårt land har kunnat genomföras utan subsidier från stat och kommun. Sedan dess har demokratins formella förutsättningar stadigt förbättrats icke minst genom radions och framför allt televisionens samhällsengagemang men också genom pressens uppföljning av det politiska skeendet. Det är en i detta sammanhang näraliggande fråga om den kämpande socialdemokratins strid mot vad man kallade tjuvsamhället skulle ha kunnat bekostas av detta samma "tjuvsamhälle". Partistödsandan innesluter bestämt inte aktiviteter av typen stormning av det beståendes barrikader. Det har alltid fallit sig svårt att bita den hand ur vilken man äter.

Det har påståtts att det kommunala partistödet skulle vara ägnat att vitalisera den kommunala demokratin. Det förhåller sig med all visshet tvärtom: det säkra och trygga inkasserandet av skattemedlen oberoende av egna ansträngningar och oberoende av medlemsvård och rekryteringsmödor kommer att byråkratisera partiapparaterna och i det långa loppet förslumma demokratin. Förslaget om rätt för kommunerna att införa kommunalt partistöd måste därför i demokratins namn avvisas.

Med åberoende av vad ovan anförts hemställer jag,
att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts propo-
sition nr 126 år 1969.

Stockholm den 23 oktober 1969

Sten Sjöholm (fp)
